

Отворено обучение. Принципи на отвореното образование приложими за цифровите ресурси.

В края на урока ще разберете основните принципи на отвореното образование и в какво се изразяват същите при използването на цифрово съдържание.

В този урок ще говорим за принципите на отвореното образование, връзката им с цифровите ресурси и тяхното лицензиране. Тук е мястото да се обърне внимание на тяхната адаптивност, която има голямо значение за приобщаването. Цялото съдържание, представено в този урок, се основава на книгата на Фабио Наскимбени за отвореното образование, книга с отворен достъп, линк към която ще намерите в нашите НАСОКИ.

Принципите сами по себе си са важни, защото помагат за приобщаването на образователните ресурси и практики, а ето ги и тях...

Това са 5-те принципа на отворените образователни ресурси, известни също като 5-те „R“ на отвореното образование. Те са набор от характеристики, които описват какво можем или бихме могли да направим с цифров ресурс, и обикновено се използват за оценка дали цифровото съдържание може да се счита за отворен образователен ресурс.

5-те принципа са:

1. Запазване/**Retain** - запазване и притежаване на копие на ресурса.
2. Преработване/**Revise** - модифициране и адаптиране на ваше копие на ресурса за различни образователни цели, било то лингвистични или свързани със специални образователни потребности.
3. Ремиксиране/**Remix** - комбиниране на оригинала или преработеното копие на ресурса с други съществуващи материали, за да създадете нещо ново.
4. Повторна употреба/**Reuse** - създаване на ваш вариант на ресурса, като използвате или преработите оригинала.
5. Преразпределение/**Redistribute** - споделяне на копия на вашето оригинално, преработено или ремиксирано копие на ресурса с други.

За да разберем дали един ресурс е обект на право на собственост или е с право на ползване, може да проверим дали образователното съдържание е обхванато от авторско право или е публикувано под отворен лиценз.

Авторските права предоставят изключителни права на създателите на ресурси веднага щом бъдат записани, насърчавайки креативността и признаването на работата им. В дигиталната ера обаче авторското право може да представлява предизвикателство за иновациите и споделянето. За да се справи с това, професорът по право Лорънс Лесиг основа Creative Commons, организация с нестопанска цел, насърчаваща отворените лицензи. Creative Commons предлага средно положение между строгото авторско право, където всички права са запазени, и общественото достояние, където няма запазени права, което позволява на творците да решават кои права да запазят и споделят и им дава свободата да избират как да се използва работата им, докато все още защитават правата си. Лицензите Creative Commons позволяват на авторите да избират кои права да запазят. Има четири основни опции: „BY – Признание“ необходимо е авторът да се посочи, „NC – некомерсиално“ не се разрешава употребата за комерсиални цели, „ND – без производни произведения“ не се разрешават промени и „SA – споделяне на споделянето“ всяка променена версия може да се разпространява само съгласно условията на същия договор на Криейтив Комънс.

Според Фабио Наскимбени „парадоксът на повторното използване“ твърди, че педагогическата ефективност на образователен ресурс е обратно пропорционална на неговата възможност за многократна употреба.

Това е така, защото контекстът играе решаваща роля в смисленото обучение, в резултат на което ресурс със строго издържана структура ще бъде по-полезен за отделния ученик, но по-малко използваем повторно от други.

Отворените образователни ресурси обаче могат да бъдат свободно модифицирани и адаптирани, поради което са донякъде “имунизирани” срещу този парадокс. Това позволява на преподавателите да персонализират ресурсите въз основа на специфични потребности и нужди на учениците, като по този начин поддържат баланс между повторна употреба и педагогическа ефективност.

Сега нека видим по какви начини Отвореното образование може да подобри преподаването и ученето!

Ако се прилагат 5-те „R“ и ресурсите задоволяват нуждата от повторна употреба и адаптивност, тогава преподаването и ученето могат да се подобрят значително.

Ползите от отвореното образование могат да бъдат обобщени, както следва:

Достъпност: Отвореното образование премахва бариери като правни и технологични ограничения и финансови тежести.

Включване: Отвореното образование позволява адаптирането на ресурсите, за да отговорят на специфични образователни нужди, като например тези, свързани с учебни затруднения, но също така и за разнообразни лингвистични цели.

Качество и експериментиране: отварянето на ресурси за коментари и критики от колеги и студенти може да подобри тяхното качество. Приемането на отворени образователни ресурси създава възможности за изпробване на нови и иновативни методи на преподаване.

Ефективност: Използването на отворени образователни подходи повишава ефективността на преподавателите. Те могат да използват вече съществуващи отворени ресурси, за да създадат нови курсове, без да започват от нулата.

Репутация: Преподавателите могат да подобрят репутацията си, като достигнат по-широк аудиторен кръг и позволят ресурсите им да бъдат използвани от колеги.

Понастоящем има възможност за избор между пет различни комбинации за лицензи на Криейтив Комънс:

CC BY-SA (Признание-Споделяне на споделеното): Други могат да използват и променят вашата работа, стига да ви споделят като автор и да разпространяват своите адаптации под същия лиценз.

CC BY-NC (Признание-Некомерсиална употреба): Други могат да използват работата ви за некомерсиални цели, стига да ви споменат като автор.

CC BY-NC-SA (Признание-Некомерсиално-Споделяне на споделеното): Други могат да използват и променят работата ви за некомерсиални цели, стига да ви признаят и споделят своите адаптации под същия лиценз.

CC BY-ND (Признание-Без производни): Други могат да използват работата ви, но не могат да я променят и трябва да ви споменат като автор.

CC BY-NC-ND (Признание-Некомерсиално-Без производни): Работата ви може да бъде изтеглена и споделена с други, но същата може да се променя, да се използва за търговски цели или от нея да се създават производни произведения.

Този набор от принципи може да се приложи към всеки вид образователен ресурс, като отворен учебник или видео, но също и към образователни инструменти и практики.

Ако се приложи към образователни инструменти като софтуер за преподаване и учене, 5-те принципа на отвореното образование могат да доведат до концепцията за софтуер с отворен код. Това е софтуер, чийто изходен код може да бъде публично достъпен, модифициран и разпространяван свободно.

Лицензите могат да се променят в зависимост от обекта, към който се прилагат принципите.

Благодарим за вниманието! Сега прочетете и нашите НАСОКИ към урока!